

B I N N E N L A N D S E   V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht no. 5 - 1959

(Tijdvak 1-5-'59 t/m 31-5-'59)

I N H O U D

I. <u>Communisme Internationaal.</u>	blz. 1 - 6
De Joegoslavische kwestie in het licht van recente gebeurtenissen.....	1
Terugkeer van maarschalk Tito na drie maanden verblijf in Azië en Afrika.....	3
Nieuwe anti-stalinistische uitspraken van het Joegoslavische staatshoofd.....	4
Chroestsjow's bezoek aan Albanië.....	6
II. <u>Activiteiten van de CPN en haar hulporganisaties.</u>	7 - 27
Ontwikkeling naar een tweede CP in Nederland; meerderheids- en minderheidsrapport van de Bruggroep.....	7
Reactie van de CPN op deze rapporten.....	11
Drastische reorganisatie van de redactionele leiding van het partijdagblad "De Waarheid".....	11
Positie CPN-periodieken.....	14
Paul de Groot in Oost-Duitsland geïnterviewd.....	15
Vredesbeweging bestaat 10 jaar; haar politieke taken.....	17
West-Europese conferentie te Luik.....	20
Jeugdbeweging, voorbereiding van het communistische festival in Wenen.....	21
Vakbeweging, verkiezingen in bedrijven tonen slinkende doch nog niet onbeduidende EVC-invloed.....	23
De "oude" EVC en Joegoslavië.....	25
III. <u>Overige Groeperingen.</u>	28 - 31
Anti-kernwapenactiviteit; de AAA in internationaal verband..	28
Symptomen van neo-nazisme in Nederland.....	29
IV. <u>Vreemdelingen.</u>	32 - 35
Het politieke en geestelijke klimaat van de emigratie - De Hongaren in Nederland.....	32

Agenda.

Overzicht stakingen in mei 1959.

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAAL.

Joegoslavië en het oostelijk blok.

Eerste verjaardag van het jongste conflict.

Het diepgaande geschil tussen het communistische blok en de Zuidslavische partijleiders trad ruim een jaar geleden opnieuw in de openbaarheid. Het zevende partijcongres te Ljubljana hechtte op 26 april 1958 eenstemmig zijn goedkeuring aan een ontwerp-partijprogramma tengevolge waarvan het conflict weer is opgelaaid. Het in beginsel aanvaarden van het nieuwe partijstatuut schokte het internationale communisme. De in het programma tot uiting gekomen weigering om de leiding van Moskou te erkennen en de erin uitgesproken voorkeur voor "de eigen (Joegoslavische) weg naar het socialisme", betekenden voor Chroestsjow het mislukken van zijn pogingen om alsnog de eenheid van het "socialistische kamp" op een min of meer spectaculaire wijze te herstellen.

Recente gebeurtenissen maken het wenselijk thans nog eens terug te komen op de Joegoslavische kwestie, die de politieke gemeederen in Oost en West in zo menig opzicht blijft beroeren. Duidelijk zijn de aanwijzingen, dat beide partijen - i.c. Moskou en Belgrado - nader tot elkander trachten te komen, doch even klaarblijkelijk zal een toenadering nimmer zo ver gaan, dat Joegoslavië satellietstaat in het oostelijke blok wordt. Het Tito-bewind voert anderzijds - ten overstaan van het Westen - een voorzichtig beleid, kennelijk mede bepaald door de gedachte zijn belagers in het communistische blok zo weinig mogelijk voedsel te geven bij het voeren van hun ideologische hetze.

De machthebbers te Belgrado zijn geenszins bereid voor een toenadering grote politieke offers te brengen, zoals het alsnog onvoorwaardelijk erkennen van Moskou's leiderschap, het terugkeren in het "socialistische" kamp en het prijsgeven van eigen initiatieven om over de gehele wereld ten dienste van de opbouw van het socialisme samenwerking te zoeken met de ook buiten het communisme werkzame progressieve krachten.

Omdat het prestige van de Sowjet-Unie en het ideologische leiderschap van de CPSU bij dit conflict in het gedrang dreigden te komen, leidde Moskou een campagne in tegen het Joegoslavische

revisionisme, gepaard aan een toenemende economische druk. Vijandig gestemde radio-uitzendingen en persverslagen alsmede het veroordelen van de Joegoslavische standpunten en doelstellingen door de leiders van het oostelijk blok, beoogden het Tito-regime zo straf mogelijk te isoleren van de communistische gemeenschap.

Moskou, Peking en de satellieten zagen talrijke gevaren en schreven de gebeurtenissen in Hongarije (november 1956), benevens de verschijnselen van verval in de communistische partijen van West- en Midden-Europa (bijv. in Denemarken, Nederland en Oostenrijk) niet in de laatste plaats toe aan het Joegoslavische "revisionisme".

Bij de heftige agitatie werd Belgrado gedoodverfd als het hoofdkwartier van de "scheurmakers". De Joegoslavische leiders zijn voor huurlingen van het "Amerikaanse imperialisme" uitgekreten en beschuldigd van "verraad" aan de marxistisch-leninistische beginselen. Al met al is het tot dusver echter niet tot een zodanig dieptepunt in de betrekkingen van staat tot staat gekomen als Stalin met behulp van het Kominform in 1948 en de eerstvolgende jaren had vermogen te forceren.

Moskou boekte inmiddels, zoals in het vorige maandoverzicht vermeld, een succes doordat de Poolse partijleiding zich openlijk uitsprak tegen de Zuidslavische opvattingen.

Deze stellingname moet Chroestsjow temeer welkom zijn geweest, aangezien Polen in het Russische kamp tot dan nog werd versleten voor de partner, die het meeste begrip voor de standpunten van Belgrado had getoond. Gomulka's eigen politiek verleden (zijn onttroning in 1948 en zijn omstreden positie in 1956/1957) maakte de huidige critiek van Warschau op de Joegoslavische posities nu politiek extra waardevol voor Moskou.

Op het derde, in maart geëindigde congres der Poolse Verenigde Arbeiderspartij accentueerde Gomulka het ideologische onbehagen van het communistische kamp wel heel evident. Hij adviseerde de Joegoslavische partijleden zich nu eens duidelijk uit te spreken of zij communisten dan wel sociaal-democraten willen zijn. Een ondubbelzinnige verklaring terzake kon, aldus beweerde Gomulka, de heersende verwarring opheffen. Hij verweet de Joegoslaven hun "pretenties" de marxistisch-leninistische principes bij uitstek juist te interpreteren. Met deze situatie, aldus de strekking van Gomulka's betoog, konden de communisten geen vrede hebben.

De Poolse partijleider had het in dezelfde rede nodig gevonden te verklaren dat de Bond van Joegoslavische Communisten zichzelf nog niet buiten de internationale communistische beweging had geplaatst toen deze Bond de ondertekening van de Verklaring der twaalf communistische partijen in november 1957 had geweigerd. Dit gebeurde pas in maart 1958, toen de Bond van Joegoslavische Communisten tegenover deze verklaring zijn eigen revisionistische program had geplaatst met de bedoeling de eenheid van het socialistische kamp te breken.

Het Joegoslavische partijdagblad "Borba" diende Gomulka onmiddellijk van replek. Het verweet hem een politieke ommezwaai te hebben gemaakt, die parallel liep met het voormalige, tegen Zuidslavië gerichte beleid van Stalin. Reeds terstond na de weigering van Joegoslavië om de Moskouse Verklaring mede te ondertekenen was er een algemene politieke heroriëntatie contra Belgrado waarneembaar geweest, aldus het commentaar van "Borba".

Terugkeer van maarschalk Tito van zijn wereldreis.

Op 5 maart 1959 keerde het staatshoofd van Joegoslavië in zijn land terug van een rondreis, die hem in de voorgaande drie maanden in persoonlijk contact had gebracht met vele leidende figuren in Z.O.Azië en Afrika.

Tijdens zijn afwezigheid hadden twee van de meest slaafse satellieten der Sowjet-Unie, t.w. Albanië en Bulgarije, beschuldigingen tegen Belgrado gelanceerd inzake het onderdrukken van Albanese en Bulgaarse minderheden. Mogelijk waren zij bedoeld om in de Afro-Aziatische landen, die Tito - kennelijk met aanzienlijk politiek succes - bezocht, tegen Joegoslavië stemming te maken. De maarschalk kon er daarentegen op wijzen, dat de door hem en zijn medebestuurders in en na de oorlog gevoerde nationaliteitenpolitiek juist in aanzienlijke mate had bijgedragen tot de harmonische eenwording van het land, waarin zovele etnische minderheden deel uitmaken van de bevolking. Opvallend was het zeker dat deze soort klachten zelfs tijdens de felle Kominform-aanvallen in 1948 en de volgende jaren tegen Belgrado minder geprononceerd zijn geuit. De jongste beschuldigingen verstomden vrijwel onmiddellijk na Tito's terugkeer.

In het tijdschrift "Socijalizam" werd eind april jl. door de Joegoslavische partij-theoreticus op dit zelfde thema ingegaan. Volgens toont een reeks Komintern-documen-

ten terzake aan, dat Stalin en de Komintern een beleid hebben gevoerd, dat gericht was op het uiteenvallen van het toenmalige koninkrijk Joegoslavië.

In dit verband verwees naar een resolutie van het vijfde Komintern-congres van 1924, waarin de Zuidslavische communistische partij geïnstrueerd werd te streven naar de afscheiding van Kroatië, Slovenië en Macedonië, teneinde van deze gebieden onafhankelijke republieken te maken.

Herinneringen van Tito.

Het Joegoslavische staatshoofd heeft onlangs bij enige gelegenheden markante mededelingen gedaan over zijn persoonlijke ervaringen met stalinistische ontaarding. De daarbij opgehaalde herinneringen werden op 16 april gepubliceerd als een interview in het te Belgrado verschijnende partijorgaan "Komunist". De jaren 1934 tot 1937, die hij in Moskou doorbracht, zo had Tito gezegd, waren de moeilijkste tijd van zijn leven geweest. Stalin had de CPSU en de zich in de USSR bevindende leidingen van de andere communistische partijen "gezuiverd". Hij had overwogen om de Joegoslavische Communistische Partij op te heffen, doch deze ontkwam aan dit lot, in tegenstelling met de in 1938 ontbonden Poolse zusterpartij, waarvan "de top" in de USSR werd terecht gesteld.

Meer dan honderd prominente Zuidslavische communisten waren tijdens de zuiveringen omgekomen. Het merendeel van hen had zich aan generlei misdaad schuldig gemaakt. Dit bloedbad had er toe geleid, dat het type van "de revolutionaire communist" werd vervangen door de ruggegraatloze partij-bureaucraat.

Verscheidene communisten, die het naar Tito's mening geenszins verdiend hadden als vijanden te worden gedoodverfd, - onder wie ook Joegoslaven - behoorden volgens Tito alsnog gerehabiliteerd te worden.

Zelf was hij, aldus releveerde de maarschalk, ternauwernood aan "Stalin's mes" ontsnapt (onder lasterlijke verdenking van trotskistische sympathieën).

Na 1937 maakte Tito in de Joegoslavische partij snel carrière door een promotie van organisatie-secretaris tot algemeen secretaris in de plaats van zijn door Moskou geliquideerde voorganger.

Zowel in het "Komunist"-vraaggesprek als in een wat later,

nl. op 19 april gehouden herdenkingsrede naar aanleiding van de oprichting in 1919 van de Joegoslavische Communistische Partij, weidde Tito uit over de terreur van Stalin en het wanbeleid van de Komintern, een willoos instrument in diens handen. Deze hadden in de dertiger en begin veertiger jaren chaotische toestanden binnen het internationale communisme teweeggebracht.

Zowel in het aan "Komunist" verleende interview als in de herdenkingsrede schetste Tito de enorme offers aan mensenlevens en materiele waarden, die in de strijd tegen de Duitse overweldiger waren gebracht.

Tegen het einde van 1941 formeerde de Joegoslavische CP de eerste "proletarische brigade". Daarmede was een begin gemaakt met het scheppen van een geregeld volksleger voor de bevrijding van het vaderland. Aan het einde van de oorlog in 1945 was dit leger gegroeid tot totaal 800.000 man, die materieel goed uitgerust waren.

Stalin en de Komintern hadden zich, zo releveerde de maarschalk, niet ingenomen getoond met de formatie van "proletarische brigades" en het invoeren van rode vijfpuntige sterren als symbolen van de Joegoslavische vrijheidsstrijd. In de aanvang van 1942, aldus vervolgde Tito, ontvingen wij ten aanzien van deze kwestie een telegram uit Moskou waarin ons beleid werd gekenschetst als "sectarisme".

Hierbij dient te worden aangetekend, dat de Sowjet-Unie in die periode militair en anderszins in ernstige moeilijkheden verkeerde en dringend uitzag naar bijstand van de "kapitalistische" geallieerden. De hiervoren geschetste "proletarische" praktijken der Joegoslaven werden destijds door Stalin als sectarisch afgewezen, omdat hij kennelijk beducht was, dat de westerse geallieerden er aanstoot aan zouden nemen.

In zijn betoog herinnerde maarschalk Tito er thans nog eens aan, dat de praktijk geleerd had dat niet Stalin en de Komintern maar de Joegoslaven gelijk hadden. Vastberaden was hun besluit geweest niet te handelen overeenkomstig aanwijzingen van bovenaf, doch naar eigen omstandigheden en mogelijkheden.

Vanuit die gezindheid begon Belgrado datgene te verwerpen, wat negatief was in de theorie en de praktijk van Stalin. Dit negatieve kwam tot uitdrukking in Stalins wantrouwen jegens de werkende boerenstand, in het gebrek aan vertrouwen in de revolutionaire kracht van de arbeidersklasse van andere landen, in het creëren en instand-

houden van ongelijkheid in de relaties van de landen van het communistische blok en het ontwikkelen van ongelijkwaardige betrekkingen tussen communistische partijen, hetgeen zich vooral manifesteerde in het beleid en de praktijken van het Kominform.

Joegoslavië heeft, aldus nog steeds Tito, in de loop van de tweede wereldoorlog gedurende zijn moeizame strijd voor de bevrijding van het eigen vaderland ook bijstand aan zijn naburen geboden en aan de anti-fascistische krachten in hun landen. Zo werd waardevolle hulp verleend bij het oprichten van de Albanese Communistische Partij en de gewapende strijd in Albanië aangemoedigd.

Kennelijk nog met Stalin's praktijken voor de geest hanteerde Tito hierbij het beeld, dat de Albanese leiders zich heden ten dage gedragen als de man in het verhaal, wiens eerste handeling bij het aan de macht komen daarin bestond zijn naaste medewerkers het mes in de rug te planten.

Conflict op lange termijn.

Tot dusver hebben zich in de nog steeds gespannen verhoudingen tussen het communistische blok en de Joegoslavische partijleiding geen verrassende wendingen voorgedaan. Het eind mei beëindigde overleg van Chroestsjow in Albanië werd afgesloten met het gebruikelijke gemeenschappelijke communiqué, waarin "het revisionisme" scherp wordt veroordeeld maar tevens het verlangen naar goede betrekkingen van staat tot staat van de Sowjet-Unie en Albanië met Joegoslavië onder woorden is gebracht.

Over een aanvankelijk in de pers voorspelde nieuwe ontmoeting van de Sowjet-Russische leider met het Joegoslavische staatshoofd zijn geen betrouwbare berichten voorhanden. Tevoren had maarschalk Tito nog openlijk te verstaan gegeven geenszins een spoedige oplossing van het slepende conflict te verwachten.

Het Russisch-Albanese slot-communiqué is door Belgrado - zij het niet officieel - met gereserveerdheid ontvangen. Politieke kringen aldaar zien een positief element in het geuite verlangen naar goede relaties "van staat tot staat". Wel zag men zulke goede voornemens nu gaarne eens in praktijk gebracht. Het in het communiqué ontbreken van de tevoren door Albanië geponeerde territoriale eisen aan het adres van Joegoslavië wordt in Belgrado uitgelegd als een factor van ontspanning. De felle anti-revisionistische uitspraken van het slot-communiqué kunnen echter, zo meent men, alleen maar tegen Joegoslavië gericht zijn.

HOOFDSTUK II - ACTIVITEITEN VAN DE CPN EN HAAR HULPORGANISATIES.

De CPN en de Bruggroep.

Ontwikkeling naar een nieuwe partij.

Toen de in januari gehouden landelijke conferentie van de Bruggroep had besloten met een eigen kandidatenlijst aan de Tweede Kamerverkiezingen deel te nemen, moesten alle beschikbare krachten worden ingezet voor het voeren van een zo krachtig en doelmatig mogelijke verkiezingscampagne.

Het vraagstuk van de stichting van een nieuwe partij zou eerst na de verkiezingen een punt van bespreking uitmaken. Voor dit doel organiseerde de leiding op 22 maart 1959 andermaal een landelijke conferentie. Onder de circa honderd daar aanwezigen bevonden zich opmerkelijk meer voor- dan tegenstanders van de vorming van "een nieuwe socialistische partij op marxistisch-leninistische grondslag". De conferentie droeg tenslotte de leiding op over te gaan tot het samenstellen van een landelijke commissie, die de wenselijkheid en noodzakelijkheid van een nieuwe partij had te onderzoeken.

Deze commissie van zestien personen, onder wie Gerben Wagenaar en H. Gortzak, kwam op 11 en 12 april 1959 bijeen. De overgrote meerderheid van de commissieleden bleek overtuigd van de noodzaak een nieuwe partij te stichten. Een minderheid van vier personen, die hier afwijzend tegenover stond, handhaafde, ook nadat Henk Gortzak in zijn discussie de CPN fel had bestreden, haar bezwaren.

De beide stromingen hebben thans hun opvattingen neergelegd in respectievelijk een meerderheids- en een minderheidsrapport. De landelijke leiding van de Bruggroep besprak beide documenten en besloot deze ter discussie aan haar afdelingen voor te leggen. Deze in wezen democratische gedragslijn werd niet overal even gunstig ontvangen. Velen gaven uiting aan hun verbazing, dat Gerben Wagenaar een zo kleine minderheid in de gelegenheid stelt haar bezwaren breed uitgemeten aan alle aanhangers van de Bruggroep kenbaar te maken.

Het meerderheidsrapport.

Na erop te hebben gewezen, dat de CPN is geworden tot een politieke groepering, die het praedicaat "communistisch" niet meer met recht kan dragen, wordt in het rapport geponeerd, dat de wenselijk-

heid van één, alle communisten omvattende partij de Bruggroep er niet toe mag brengen zich verder er alleen op toe te leggen van de CPN zulk een partij te maken.

Waar, naar de mening van de stellers van het rapport, de klassenstrijd, die tot het socialisme zal leiden, in georganiseerd verband moet worden gevoerd, achten zij de oprichting van een nieuwe partij gewenst. In Nederland bieden h.i. de CPN, de PvdA en de PSP momenteel geen basis voor het voeren van zulk een principiële klassenstrijd.

Ten aanzien van de CPN wordt gesteld, dat deze er niet in geslaagd is blijvende erkenning te vinden als inspirator van een vooruitstrevend beleid en als leidsman en aanvoerder in de strijd van de werkende bevolking.

De meerderheid van de commissie meent voorts dat alleen via een nieuwe partij tegemoet kan worden gekomen aan de verlangens van de sympathisanten van de Bruggroep, die een duidelijk standpunt, een grondslag en een op het wetenschappelijk socialisme afgestemd beginselprogramma verwachten.

De vorming van een nieuwe partij wordt ook daarom aanbevolen omdat het werken van min of meer georganiseerde groepen rondom een discussie- of oppositieorgaan zoals "De Brug", niet kan leiden tot politieke machtsvorming doch slechts in staat zal zijn een vrij gering aantal personen "blijvend bezig te houden".

Vraagstukken van interne partij-democratie (democratisch centralisme), de geestelijke vrijheid en de verhouding tot vakbeweging en andere massa-organisaties behoeven uitvoerige opheldering.

Ook de grenzen waarbinnen critiek en zelfcritiek zich kunnen bewegen mogen - zoals bij de CPN het geval is - niet te eng worden getrokken, omdat dit zou leiden tot dogmatisme en sectarisme. De begrensdheid van de mogelijkheden tot critiek en zelfcritiek in de CPN vormt, volgens het rapport, op zichzelf al een noodzaak tot het formeren van een nieuwe partij.

Het minderheidsrapport.

De minderheid in de commissie verwerpt de gedachte aan het oprichten van een nieuwe partij onder de huidige omstandigheden. Gedachtig aan de leer van Lenin ziet zij als taak van een communistische partij het fungeren als de voorhoede van de arbeidersklasse in haar strijd op weg naar de communistische maatschappij. Deze voorhoede kan in elk land slechts door één enkele - communistische - partij gevormd worden.

De stelling van veel Brug-aanhangers, dat er in Nederland geen communistische partij meer bestaat omdat de CPN niets meer met het communisme gemeen zou hebben, wordt door de minderheid afgewezen. Het bestaan van de CPN als communistische partij is een historisch gegroeide realiteit. Bovendien is de partij met het internationale communisme verbonden en deze binding vormt "een wezenlijk bestanddeel van het marxistische denken". Het doel, dat alle communisten gezamenlijk moeten nastreven, is het vergroten van de stootkracht van de arbeidersklasse in Nederland in de richting van het verwezenlijken van het socialisme.

Een door de Bruggroep geformeerde communistische partij zou, door de noodzaak van het zelfstandig organiseren van de strijd, tegenover de CPN komen te staan. Twee concurrerende communistische partijen zouden de revolutionaire krachten versnipperen en de stootkracht van de arbeidersklasse verzwakken. Door haar isolement - ook internationaal - zou de nieuwe partij, zij het onbewust, kunnen afglijden naar het anti-communisme. Het vaststellen van de gebreken van de partijleiding en haar falen bij de uitvoering van de politiek kunnen geen voldoende motivering vormen voor het oprichten van een tweede communistische partij.

Het minderheidsrapport erkent dat er zich omstandigheden kunnen voordoen, die het stichten van een tweede partij zouden rechtvaardigen. Dit zou o.a. het geval kunnen zijn wanneer kon worden aangetoond, dat de CPN met haar politiek de weg van het revolutionaire marxisme verlaten had, tot opportunistische vervallen was en tot een steunpunt voor de klassevijand was geworden. Evenwel, toen de Brug-oppositie haar werk begon, was er voor haar slechts één aanvaardbare partij, de CPN, maar dan bevrijd van een sectarische, incompetent en bovendien immorele leiding. (Er hebben zich sindsdien geen wijzigingen voorgedaan, die verandering van het oorspronkelijke standpunt zouden kunnen rechtvaardigen).

Daarnaast wijst de minderheid het oprichten van een nieuwe partij af "op historische gronden". Alle groeperingen en figuren die misbruik maakten van de moeilijkheden van de partij om zich tussen haar en de arbeidersmassa's te wringen leden schipbreuk, o.a. Sneevliet, , , . Ook De Groot, die het in 1927 probeerde, moest capituleren, aldus het rapport.

De taak van de Bruggroep.

De minderheid houdt vast aan het aanvankelijk algemeen door de Brugleiding ingenomen standpunt, dat de opposanten communisten zijn, die het beginselprogramma van de CPN niet afwijzen en die zich interna-

tionaal met de zusterpartijen verbonden voelen, hoe deze op het ogenblik ook tegenover hen mogen staan. Zij blijft het de taak van de Bruggroep achten aanvullend en corrigerend op te treden, daar waar de bestaande leiding van de CPN tekort schiet. Getracht moet worden door propaganda voor het marxisme-leninisme, o.m. in het blad "De Brug", het geschokte vertrouwen in de communistische strijd bij de Nederlandse arbeidersklasse te herstellen.

In het belang van de vervulling van deze taak beveelt het minderheidsrapport het vormen van een "communistisch politiek centrum" aan. Een dergelijk "centrum" zou zich kunnen belasten o.a. met de uitgave van "De Brug"; het bevorderen van de uitgave en het verbreiden van marxistische lectuur; het vormen van marxistische studiegroepen; het organiseren van besprekingen over actuele onderwerpen, ook met anders georiënteerden en het deelnemen aan alle politieke en economische acties in het belang van de werkende bevolking.

Het rapport spreekt de verwachting uit, dat op den duur gehoor gevonden zal worden niet alleen bij de Brugkiezers, maar ook bij een deel van de huidige CPN-leden, de aanhangers van de PSP, van het Sociaal Democratisch Centrum in de PvdA en de linkse groeperingen binnen het NVV.

Vooruitzichten.

De beide rapporten zijn inmiddels ter discussie aan de diverse plaatselijke groepen van de Brug toegezonden. Zij zouden spoedig worden gevolgd door richtlijnen voor een beginselprogram en statuten, met de samenstelling waarvan de meerderheid van de commissie zich thans bezig houdt.

Het ziet er naar uit, dat alle groepen zich in grote meerderheid voor het oprichten van een nieuwe partij zullen uitspreken. De oprichting van de partij kan dan op een in het najaar te houden landelijke conferentie worden tegemoet gezien. De formatie van de besturen der plaatselijke groepen van "De Brug" komt maar moeizaam op gang, mede in verband met het ontbreken van geschikt kader. In sommige wijken van de hoofdstad, het bolwerk van de Bruggroep, is het samenstellen van een bestuur geenszins vlot verlopen. Wel is men er gemakkelijk in geslaagd een "overkoepelend" bestuur voor geheel Amsterdam te vormen.

CPN-reactie op de rapporten van de Bruggroep.

"De Waarheid" van 26 mei bevat een ongesigneerd artikel onder de kop "Tegenstellingen in de Bruggroep". De rapporten van de Bruggroep worden daarin gekenschetst als vuilspuiterij jegens de CPN-leiding. De conclusie wordt getrokken, dat zij geen zakelijke en politieke beoordeling inhouden van de Nederlandse toestanden of van de taken van de arbeidersklasse.

Het "Waarheid"-artikel, dat de inhoud van het minderheidsrapport meer citeert dan dat van de meerderheid, mist overigens het agressieve karakter van voorgaande "scheldpublicaties" tegen de Bruggroep. Het besluit met de opwekking aan hen, die inzien door Wagenaar te zijn misleid, bereidheid te tonen hun plaats in te nemen naast hun oude politieke geestverwanten in de strijd tegen De Quay, Romme en de gehele reactie.

Afwijkend van het normale gebruik zond het dagelijks bestuur der CPN een volledig afschrift van het meerderheids- en een verkorte weergave van het minderheidsrapport toe aan zijn districts- en afdelingsbesturen. Blijkbaar achtte de CPN-leiding het enkele feit van de verschijning van een meerderheids- en een minderheidsrapport al sprekend genoeg om in een begeleidend schrijven te vermelden, dat de inhoud van beide stukken het bankroet van de Bruggroep voldoende aantoonde. Er werd bij de rapporten tenminste geen verder commentaar gegeven. De besturen wordt aanbevolen van de documenten gebruik te maken "om misleide aanhangers van de revisionistische fractie" voor de partij terug te winnen.

Om begrijpelijke redenen zijn vele passages uit het minderheidsrapport niet in het uittreksel verwerkt. Het minderheidsrapport snijdt nl. op vele punten in marxistisch-leninistische zin zo veel hout, dat kennisneming daarvan bij partijgenoten twijfel zou kunnen doen ontstaan aan de juistheid van het optreden van de partijleiding. Opmerkelijk is overigens, dat in het CPN-uittreksel van het minderheidsrapport is weggelaten de passage, waarin de CPN met nadruk als de enige communistische partij in Nederland wordt erkend, terwijl daarentegen wel melding wordt gemaakt van de stelling der minderheid, dat de partij dient te worden bevrijd van de tegenwoordige incompetent en immorele leiding.

Het partijdagblad "De Waarheid".

De partijkrant blijft voor de CPN een bron van voortdurende zorg, niet alleen vanwege de financiële problemen, die de uitgave van een dagblad met niet meer dan 30.000 abonnees en een gering aantal advertenties met zich brengt, maar ook vanwege de eisen, die vanuit de ideolo-

gie aan een communistische krant worden gesteld. Eerste voorwaarde is, dat de krant moet zijn een strijdorgaan, waardoor de communistische levensbeschouwing wordt verbreed en de politiek van de Sowjet-Unie wordt ondersteund. Maar de krant behoort naar de inzichten van de partijleiding de lezers in een zo aantrekkelijk mogelijke opmaak ook nieuws, ontspanning en ontwikkeling te brengen. Aangezien mede door het geringe aantal beschikbare pagina's in de praktijk aan beide eisen tegelijkertijd vrijwel niet kan worden voldaan, komt telkenmale in de partij het vraagstuk van het partijdagblad opnieuw aan de orde. Het behoeft geen verwondering te wekken, dat zodanige besprekingen samenvallen met momenten waarop de tanende invloed van de CPN zonneklaar blijkt.

Na de verkiezingen van 12 maart 1959 heeft het partijbestuur het onderwerp "partijkrant" verschillende malen behandeld. Daarbij kwam de verhouding tussen het dagelijks bestuur van de CPN en de "Waarheid"-redactie in de eerste plaats ter sprake. Paul de Groot was o.m. van mening dat de redactie van "De Waarheid" in veel sterkere mate dan tot nu toe het geval is door het dagelijks bestuur moet worden geleid. Dit vooral aangezien hij het communistische karakter van de krant onder alle omstandigheden op de voorgrond geplaatst wil zien.

Op bepaald drastische wijze zijn hierin thans voorzieningen getroffen. De min of meer als hoofdredacteur fungerende Friedl Baruch werd afgezet en naar een lagere plaats verwezen. Verder besloot het partijbestuur de redactionele leiding in handen te leggen van leden van het dagelijks bestuur van de CPN. Hierbij kregen Paul de Groot en Joop Wolff het oppertoezicht op de "politieke lijn". Aan Marcus Bakker werd de leiding van de redactie-buitenland en aan Harry Verhey die van de redactie-binnenland toevertrouwd. Het lid van het dagelijks bestuur, als zodanig belast met het vakbewegingswerk, draagt voortaan de verantwoordelijkheid voor een onderdeel van de redactie binnenland, "de sociale redactie". Tenslotte werd in de persoon van, die de laatste jaren een succesvol hoofdredacteur van het communistische gezinsweekblad "Uilenspiegel" was, een nieuwe redactie-secretaris gevonden.

Aangezien de leden van het dagelijks bestuur der CPN in het algemeen met werk overladen en zeer druk bezet zijn, zou het niet behoeven te verbazen als de greep van dit bestuur op "De Waarheid" na korte tijd weer zou verslappen.

Dat de getroffen maatregelen een enigszins overtrokken karakter dragen blijkt uit een opmerking, onlangs schetsender wijs onder het personeel van "De Waarheid" geplaatst, dat de partijkrant momenteel het enige dagblad in Nederland is dat voor elke pagina een hoofdredacteur heeft.

Opleving ARCOR-activiteit ?

Om de inhoud van het blad verder te verbeteren tracht de leiding van de CPN voorts het aantal "vrijwillige correspondenten" uit te breiden. Deze zullen - met het oog op een terzake te vlak geachte berichtgeving van het ANPover en uit de bedrijven - de nodige details en "couleur locale" dienaangaande moeten binnen brengen. De namen van hen, die voor dit journalistieke werk geschikt geacht worden, moeten aan het dagelijks bestuur van de CPN worden doorgegeven, dat de gegadigden over hun taak zal instrueren.

Deze opzet herinnert aan de zogenaamde ARCOR-(arbeiderscorrespondenten) berichtgeving, die in de jaren 1950 t/m 1953 met enig succes heeft gewerkt. Deze ARCOR-activiteit was destijds om verschillende redenen voor de CPN een aantrekkelijk object. Niet alleen was deze nieuws-voorziening goedkoop, maar ook de uitwerking ervan was - in vele gevallen door de gedetailleerde berichtgeving - interessant voor de werknemers van het betrokken bedrijf of van de gehele bedrijfstak. De omstandigheid, dat gebruik moest worden gemaakt van in de journalistiek niet bedreven lieden, bracht echter herhaaldelijk onjuiste en onvolledige berichten in de krant die een averechtse propaganda voor het communisme betekenden.

Permanente werving:

De vrucht van een "beter" redactioneel beleid zal in een stijgend abonnee-aantal tot uitdrukking moeten komen. Het partijbestuur wil de leden voor de komende maanden mobiliseren voor een allen en alles omvattende partij-activiteit ten gunste van het eigen dagblad. Hierbij wordt het oog gericht op een behoorlijke colportage en bezorging.

Op de inning van de abonnementsgelden zal meer controle worden uitgeoefend. Vooral dit laatste is dringend noodzakelijk aangezien ten gevolge van oneerlijkheid van Waarheidsagenten en -bezorgers jaarlijks zeker een paar duizend gulden niet wordt afgedragen. Het terugvorderen van dit geld is meestal door onvermogen van de betrokkenen niet doenlijk

of het wordt een langdurige procedure.

Teneinde de zogewenste activiteit van "correspondenten" en "werkers" te stimuleren, zal maandelijks op uitgebreide schaal een gedrukt medewerkersbulletin verschijnen, getiteld: "Versterk De Waarheid", De plaatsvervangend algemeen secretaris van de CPN, Harry Verhey, is zoals gewoonlijk belast met de leiding van het werk voor "De Waarheid", nu nadrukkelijk uitgaand van het dagelijks bestuur van de CPN. Voorts is wederom een "landelijke werfleiding" benoemd. In de verschillende districten en afdelingen zullen eveneens werfleidingen worden samengesteld. Het ligt verder in het voornemen in september en oktober van dit jaar een filmtournee te organiseren en lezingen over de partijkrant te houden.

Positie van de periodieken.

Zowel de oplage van het theoretisch maandblad "Politiek en Cultuur" van de CPN als die van het nieuwe internationale communistische maandblad "Vraagstukken van Vrede en Socialisme" lopen gestadig terug. Laatst genoemd periodiek wordt te Praag in verschillende talen uitgegeven. De Nederlandse editie verschijnt, zoals bekend, onder auspiciën van de Stichting Progressief Algemeen Vertaalbureau.

In partijkringen is men over het algemeen niet bijster geestdriftig gestemd over de inhoud van dit tijdschrift. Sommige lezers menen zelfs dat de vroegere, veel gesmaade Kominformkrant dan nog altijd een beter medium was.

Naar verluidt zou "Politiek en Cultuur" momenteel ongeveer in een oplage van 26.00 nummers uitkomen, "Vraagstukken van Vrede en Socialisme" met circa 1500. Uit dergelijke geringe oplagen kan zelfs de kostprijs niet bestreden worden.

Het weekblad "Uilenspiegel", met de tegenwoordige oplage van ongeveer 9500 exemplaren, is ook al geen welvarende spruit in het communistische gezin. Door een minder "verpolitiekte" inhoud is het echter voor een wat ruimere kring leesbaar gebleven, hetgeen wellicht verklaart waarom de achteruitgang bij "Uilenspiegel" relatief minder sterk is dan bijvoorbeeld bij "De Waarheid".

Het orgaan "De Brug".

Vorig jaar mei kwam het eerste nummer van "De Brug" als maandblad uit. Op 15 februari 1959 verscheen het blad, mede om het dienstig te maken aan de verkiezingscampagne als 14-daags orgaan. De leiding van

de Bruggroep beoogde daarmee tevens sneller op politieke gebeurtenissen in binnen én buitenland te kunnen reageren. Ook politieke vraagstukken, die betrekking hadden op de vorming van een nieuwe partij, konden op die wijze uitvoeriger worden toegelicht en in discussie gebracht.

De leiding van de Bruggroep heeft onlangs, blijkens een schriftelijke oproep aan de lezers van haar orgaan, besloten een garantiefonds "De Brug" in te stellen, dat zal moeten trachten in één jaar tijd een bedrag van f 10.000.- bijeen te brengen. In het bestuur hebben zitting Gerben Wagenaar als voorzitter en als secretaris-penningmeester. Hiermede beoogt de leiding het voortbestaan van "De Brug" als 14-daags orgaan te waarborgen. Mede met behulp van dit fonds hoopt men spoedig mogelijkheden te scheppen om het orgaan als weekblad te laten uitkomen. Het blad stond in de beginperiode van zijn bestaan voor een belangrijk deel in het teken van aanvallen op de CPN-leiding, met name op Paul de Groot en zijn medestanders. Thans hebben de artikelen in het tijdschrift een meer politiek karakter en ook de inhoud is meer gericht op het ontwikkelen en propageren van een zelfstandig beleid.

Voorzover bekend heeft "De Brug" een oplaat van 3.000 exemplaren, waarvan omstreeks 2.000 voor de abonné's als vaste afnemers en de rest voor gratis verspreiding en colportage bestemd zijn.

Oost-Duits vraaggesprek met Paul de Groot.

In het nummer van 23 mei 1959 van "Aus der Internationalen Arbeiterbewegung" is een vraaggesprek met Paul de Groot opgenomen. Genoemd blad is een uitgave van de Afdeling Buitenlandse Politiek en Internationale Verbindingen van het Centraal Comité der Socialistische Eenheidspartij Duitsland (SED). Het verschijnt tweemaal per maand. Waarschijnlijk heeft dit interview plaats gehad tijdens het jongste bezoek van de algemeen secretaris van de CPN aan de DDR. Blijkbaar uitgaande van de gedachte, dat zijn mededelingen voor buitenlandse consumptie bestemd waren, heeft De Groot zich allesbehalve bescheiden over de positie van de CPN en haar politieke invloed uitgelaten.

Na de verkiezingen, zo verklaarde hij bijvoorbeeld, hebben de revisionistische verraders hun masker volledig afgeworpen. Wagenaar heeft zich ontpopt als een medewerker aan een "Nato-krant". Bevrijd van het geheime gewroet van de oppositie, neemt de partij thans haar taak ter hand om eenheid te brengen in de vakbeweging door middel van een overvleugeling van de "reformisten". Ongeveer 60% van de Nederlandse

arbeiders is niet bij een vakbond aangesloten en hen te organiseren is een grote taak (voor de CPN). In Nederland, aldus De Groot, bestaat een beweging van zeer brede omvang tegen het West-Duitse militarisme en voor een vreedzame oplossing van de Duitse problemen. Het is de CPN die de opvattingen van deze "massa-beweging" heeft geformuleerd en de praktische plannen voor "massa-acties" heeft uitgewerkt.

In het zelfde vraagesprek zag De Groot als hoofdtaak voor de partij het verder verstevigen van de - in feite niet bestaande - verbindingen met de massa. Vóór alles zal daarbij het sectarisme overwonnen en de buiten de partij nog aanwezige invloed van de revisionistische groep ter zijde gesteld moeten worden.

Buitenlandse reizen.

Met de intrede van het vacantieseizoen zijn ook de reizen van vooraanstaande CPN-ers naar Oost-Europese landen weer begonnen. Vooral in de komende maanden zal deze reisactiviteit toenemen. Zonder twijfel zullen de voor een "vacantie-reis" in aanmerking komende Nederlandse communisten van hun verblijf buitenslands gebruik maken om over politieke vraagstukken van gedachten te wisselen met vertegenwoordigers van de CPSU of andere communistische partijen.

De algemeen secretaris van de CPN Paul de Groot verbleef van 3 tot 14 mei in de Duitse Democratische Republiek. Op 30 mei daaraanvolgende vertrok hij in gezelschap van zijn echtgenote per vliegtuig voor een vacantiereis naar de Sowjet-Unie.

Secretaris H.J. Hoekstra vertrok op 30 april met zijn vrouw per vliegtuig naar Oost-Duitsland en keerde op 15 mei in Nederland terug. Tijdens hun verblijf brachten zij o.m. een bezoek aan het bureau van de SED.

Het lid van het dagelijks bestuur van de CPN Joop Wolff en zijn vrouw begonnen op 24 mei hun vacantiereis naar de USSR,

De partijbestuurder Th. U. de Vries begaf zich op 28 mei per vliegtuig naar Boedapest waar hij enige lezingen zou houden.

* * *

Vredesbeweging.

Het tienjarig bestaan.

In vele landen is het tienjarig bestaan van de communistische vredesbeweging herdacht op min of meer feestelijke vergaderingen waar men het resultaat van de acties der afgelopen jaren besprak. Speciaal de campagnes voor de stopzetting van atoomproeven en het verbod van massa-vernietigingswapens zouden de publieke opinie in belangrijke mate hebben beïnvloed. De anti-atoombombcampagne blijft het uitgangspunt voor de toekomstige activiteit.

Zolang echter geen algemene overeenkomst tussen Oost en West op dit terrein is bereikt, moet de vredesbeweging, als een instrument van de Sowjet-Russische buitenlandse politiek, zich ook bezig houden met afzonderlijke aspecten. Zij moet in urgente gevallen propaganda voeren onder de niet-communistische massa in de westerse landen ter versterking van de onderhandelingspositie van het "socialistische vaderland".

Thans staat de conferentie van de ministers van buitenlandse zaken der Grote Vier in Genève in het middelpunt van de belangstelling. De communistische leiders van de wereldvredesbeweging hebben de jongste herdenking dan ook aangegrepen om speciaal het belang van de Duitse kwestie nog eens te onderstrepen. De in april jl. gehouden nationale herdenkingsbijeenkomsten in Parijs, Rome, Praag en Amsterdam (zie hierna) waren voornamelijk aan dit onderwerp gewijd. Ook de Wereldvredesraad, in bijzondere zitting in Stockholm bijeen van 8-13 mei jl., besteedde daaraan speciale aandacht.

Politieke taken.

Circa 350 personen waren in Stockholm aanwezig. Niet alleen leden van de Raad maar ook anderen waren uitgenodigd. Twee vertegenwoordigers van de Nederlandse Vredesraad woonden de bijeenkomst bij, t.w. mevr. en

In leidende kringen der communisten kende men aan deze zitting vrij grote betekenis toe. De Sowjet-Russische premier Chroestsjov verklaarde in zijn begroetingstelegram, dat de vredesbeweging, die miljoenen eenvoudige mensen voor de strijd voor de vrede had gemobiliseerd, niet kan rusten zolang de koude oorlog voortduurt en de agressieve, imperialistische krachten een "hete oorlog" voorbereiden.

Het gezamenlijke optreden van alle vredelievende mensen noemde hij een beslissende factor ter voorkoming van oorlog.

Naast Chroestsjow hadden o.m. de premiers van Oost-Duitsland, Tsjechoslowakije, Bulgarije, Polen en Noord-Korea boodschappen naar Stockholm gezonden.

Onder de sprekers bevonden zich vele vooraanstaande functionarissen uit de internationale vredesbeweging, zoals de Zweedse Dr.

(tevens voorzitter van het Internationale Moedercomité van de Internationale Democratische Vrouwen Federatie), de Engelse professor , de Amerikaan (die Nederland in het najaar van 1958 bezocht) en de Russische schrijver .

Allen accentueerden het belang van een oplossing van de Duitse kwestie waarmede de internationale verhoudingen worden gediend. Volgens professor moesten atoom-vrije zônes worden gevormd in Europa, Oost-Azië en het Midden-Oosten. Hij beschuldigde de regering van de Verenigde Staten ervan de proeven met A-bommen voort te zetten als voorbereiding voor een atoomoorlog.

Een ander pleidooi voor de vredescampagne van de WVR kwam van de Amerikaan , die verklaarde: "Wij moeten uiteenzetten, dat het communisme geen bedreiging is, maar een hoop, een uitweg uit de moeilijkheden. Vrede is niet van het communisme te scheiden, noch communisme van de vrede".

Volgens ligt het centrum van gevaar thans in Europa, in de herbewapening van Duitsland, waar, naar zijn bewering, gedachten aan wraak worden gekoesterd.

De conclusie van al deze toespraken was, dat een topconferentie over het Duitse probleem noodzakelijk is. De WVR zond nog tijdens de zitting een telegram aan de vertegenwoordigers der Grote Vier in Genève, waarin de hoop wordt uitgesproken, dat het overleg aldaar zal leiden tot een topconferentie ter beëindiging van de koude oorlog.

Organisatie.

Wat in Stockholm eventueel achter gesloten deuren is besproken t.a.v. de structuur van de wereldvredesbeweging is tot dusver niet bekend geworden. Het schijnt echter, dat men althans een begin heeft gemaakt met de reorganisatie, die dezerzijds in de twee voorgaande overzichten is aangestipt.

Blijkens de "Humanité", het dagblad van de Franse Communistische Partij, is in de Zweedse hoofdstad een "collectief presidium" samengesteld, waarin 23 vertegenwoordigers van diverse landen zitting hebben. Men heeft dus gebroken met het instituut van één voorzitter, geassisteerd door een aantal vice-voorzitters. Het collectief presidium zal minstens tweemaal per jaar vergaderen en vermoedelijk de richtlijnen vaststellen voor toekomstige activiteit. Door het optreden van dit college zal mogelijk meer aandacht kunnen worden besteed aan de uiteenlopende omstandigheden, waaronder de vredesbeweging in verschillende delen van de wereld moet werken.

Viering van het 10-jarig bestaan van de vredesbeweging in Nederland.

Op 26 april belegde de thans 10 jaar bestaande Nederlandse Vredesbeweging in Amsterdam een herdenkingsbijeenkomst met de voornaamste bestuurders van de plaatselijke vredescomité's.

Hieraan voorafgaand vond een huishoudelijke vergadering van het algemeen bestuur plaats, waar o.m. de deelname aan de bijzondere zitting van de WVR te Stockholm ter sprake werd gebracht.

De voorzitter van de NVR, Dr. , opende de gecombineerde vergadering en gaf een beschouwing over de vredesbeweging in Nederland. Hij oordeelde het nuttig nog eens op het "a-politieke karakter" van de NVR te wijzen. De Vredesraad werkt niet ten behoeve van een bepaalde groep, doch "samen met iedereen, vóór iedereen", voor het behoud van de vrede in het algemeen, aldus verzekerde deze spreker. Vervolgens hield mevr. een redevoering over de politieke en economische ontwikkeling in West-Duitsland, waarin felle kritiek op de West-Duitse regering werd geoefend. Zij beschuldigde Bonn van fascistische en nazistische tendenzen. In de naar haar opvatting onmenselijke eisen van de NATO op het gebied van de bewapening zag zij de oorzaak van de "economische achteruitgang" van het Westen, naar men weet een beproefd thema van de communistische propaganda.

Bijzonder fel ageerde spreekster tegen de vestiging van raketbases in West-Europa en tegen het voornemen West-Duitse wapendepôts op Nederlands grondgebied toe te laten.

Incident.

Haar rede werd door sommige niet-communistische leden van de Vredesraad afgekeurd. , lid van het algemeen bestuur van de

NVR, bestreed de opvattingen van Mevr. en noemde haar toespraak gevaarlijk en onwaardig. Zijns inziens had de NVR - in de jaren 1950/1951 een organisatie met een werkelijk brede basis - vele oud-medewerkers verloren doordat de Raad in het moeras van de partijpolitiek was terecht gekomen.

Na deze uitval van trachtten enkele aanwezigen de scherpste kanten van de weer eens gebleken tegenstellingen wat bij te slijpen door vergoelijkende woorden naar beide zijden, zodat het geschil niet meer principieel in de vergadering kon worden uitgevochten. Bij deze manoeuvre verklaarde , die in feite tegenover het CPN-partijbestuur verantwoordelijk is voor de gang van zaken in de NVR, dat in de NVR nooit een "politieke lijn is getrokken". Na dit incident ging men over tot een korte bespreking over het concrete doel van de vergadering.

Op voorstel van werd een motie aangenomen, waarin de regering werd verzocht geen wapendepôts op Nederlands grondgebied te laten en geen partij te kiezen in de geschillen tussen Oost en West inzake Duitsland en de status van Berlijn.

West-Europese conferentie in Luik.

Op 10 mei vond in Luik een internationale bijeenkomst tegen atoombewapening plaats, georganiseerd door het "Luikse Initiatief Comité voor de stopzetting van de Atoomproeven".

Aan deze conferentie hebben circa 800 personen, afkomstig uit Frankrijk, West-Duitsland en België deelgenomen.

De Nederlandse afvaardiging was ongeveer 50 man sterk. De Nederlandse Vredesraad had een bustocht naar deze stad in Wallonië georganiseerd en daarvoor uitnodigingen verzonden o.a. aan eigen medewerkers alsmede aan niet extremistisch georiënteerde groepen, met name het "Comité Stopzetting Atoomproeven", de "Pleingroep" van Pater en het "Albert Schweitzer Comité" (zie ook onder hoofdstuk III).

De bedoeling van de gezamenlijke afvaardiging was onder meer een zekere binding tot stand te brengen tussen de verschillende, op het gebied van de vrede werkende organisaties in Nederland.

Tijdens de bijeenkomst werd o.a. het woord gevoerd door Pater . Namens het "Albert Schweitzer Comité" sprak Mej.

Staande de vergadering werd een resolutie aangenomen waarin een beroep werd gedaan op de ministers van buitenlandse zaken te

Genève, de weg te effenen voor een topconferentie. In de resolutie werd voorts aangedrongen op de definitieve stopzetting der proeven met kernwapens en het instellen van een gedemilitariseerde zône in Europa. Tevens werd gewaarschuwd tegen de vestiging van raketbases in Europa en het uitrusten van het West-Duitse leger met atoomwapens.

Tenslotte spoorde de conferentie de aanwezigen aan zoveel mogelijk delegaties naar Genève te zenden.

Jeugdbeweging.

Festivalvoorbereiding.

De activiteit van de communistische jeugdorganisaties in Nederland is momenteel gericht op de voorbereiding voor het VIIe Wereldjeugdfestival, dat deze zomer in Wenen gehouden zal worden. Sedert maart 1959, het tijdstip, waarop de inschrijving voor deelneming werd opengesteld, heeft "Jeugd", het orgaan van het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond, maandelijks een pagina aan het festival gewijd. Het Verbond is begonnen met een grote geldinzameling om een gedeelte van de hoge deelnemersprijs (f 325.- p.p.) bijeen te brengen voor leden, die de reis zelf niet volledig kunnen bekostigen. De leden trachten steunzegels in de waarden van f 0,25 en f 1.-- aan de man te brengen. Ook zijn er afdelingen, die voor dit doel loterijen, bazars en filmavonden organiseren.

Inmiddels treedt het Nederlands Festivalcomité, officieel genaamd "Stichting Nederlands Comité ter voorbereiding van internationale Festivals en internationale uitwisseling voor jongeren", in toenemende mate naar buiten op. Voorzitter ervan is . Het secretariaat wordt waargenomen door , Topaasstraat II¹¹ te Amsterdam. Evenals bij het vorige festival heeft

, secretaresse van het ANJV, de zakelijke leiding. Aan verschillende jeugdorganisaties in Nederland heeft het comité documentatie-materiaal toegezonden. Dit is o.m. bedoeld als propaganda tegen de anti-festival-acties, die door niet-communistische jeugdorganisaties zijn opgezet en die blijkbaar ook in Nederland hun uitwerking geenszins missen. Diverse organisaties hebben het festival reeds gekarakteriseerd als een communistische propagandastunt en hun leden c.q. ledenorganisaties gevraagd zich er niet mee in te laten.

Evenals op het Moskouse festival van 1957 worden ook ditmaal beroeps- en landenontmoetingen georganiseerd. Het Nederlandse voorbereidingscomité heeft in verband hiermee aan een tiental landen gevraagd om een vriendschappelijke bijeenkomst van jongeren. Deze landen zijn: de Sowjet-Unie, China, Indonesië, Algerije, Hongarije, Oostenrijk, Spanje, Israël, Finland en een nader aan te wijzen land in Afrika. Voor wat de "beroepsontmoetingen" betreft, werd besloten deel te nemen aan bijeenkomsten van metaalbewerkers, bouwvakarbeiders, kantoorbedienden, onderwijzers en personeel werkzaam in de confectie-industrie.

De Nederlanders zullen in Wenen worden ondergebracht in 4-persoons tenthuisjes, die door de Tsjechische jeugdbeweging in bruikleen zijn afgestaan. Als gevolg hiervan mag de Nederlandse delegatie toch 300 personen omvatten. Dit was het oorspronkelijk vastgestelde quotum, maar bij het begin van dit jaar hadden de organisatoren wegens huisvestingsproblemen het aantal tot 230 teruggebracht.

Vakbeweging.

Verkiezingen in bedrijven.

Bij twee grote metaalbedrijven zijn kortgeleden verkiezingen gehouden, waarvan de uitslag een aanwijzing voor de huidige invloed van de communistische vakbeweging onder de bedrijfsarbeiders kan vormen.

In de laatste week van april kozen de werknemers van de Hoogovens te Velsen nieuwe contactcommissies voor de periode 1959-1961. De zgn. "vrije lijst" van de Eenheidsvakcentrale liep terug van 9 tot 8 in de contactcommissies te bezetten plaatsen, ondanks het feit dat er in totaal 12 zetels meer te verdelen waren dan in 1957. De "vrije lijst" verwierf hiermee 12½% van het totaal aantal uitgebrachte stemmen. (In 1957 was dit percentage ruim 17. Toen kreeg de "vrije lijst" 9 van de 52 plaatsen). Het voorbereidende werk voor deze "vrije lijst" - aanzoeken van kandidaten, uitgifte van pamfletten - is bij de Hoogovens uitsluitend door "De Metaal"/EVC-1958 (en de CPN-afdeling Beverwijk) verricht; de "oude" EVC heeft bij de KNHS praktisch geen aanhang.

Vóór deze verkiezingen werd van communistische zijde nog vergeefs gepoogd tot een vergelijk te komen met plaatselijke bestuurders van de ANMB/NVV, teneinde de door CPN en EVC-1958 voortdurend gepropageerde "eenheid" te benaderen en te realiseren.

Op 26 en 27 mei kozen de werknemers bij de Nederlandse Dök- en Scheepsbouw-Maatschappij in Amsterdam een nieuwe ondernemingsraad. In de oude raad waren destijds (1957) negen leden van de ongedeelde EVC gekozen, die allen in het conflict aan de zijde van de EVC-1958 stonden. De Metaal van de "oude" EVC had daarin geen enkele vertegenwoordiger. Van die kant heeft men bij deze nieuwe verkiezingen geprobeerd door de uitgifte van tegen de EVC-1958 gerichte pamfletten een deel der communistische en ongeorganiseerde arbeiders voor de eigen lijst te winnen. (In een dezer pamfletten, opgesteld in de vorm van een "open brief aan het bestuur van de EVC-1958" bood de "oude" EVC zelfs "samenwerking" aan, echter op voorwaarde dat de EVC-1958 niet met een eigen lijst zou uitkomen). De Brandsen-groep heeft in zoverre succes gehad, dat ze 140 stemmen op haar "vrije lijst" verzamelde en daarmee één zetel in de ondernemingsraad bemachtigde. Van de in totaal 2909 geldige stemmen werden er 1040 uitgebracht op

de "vrije lijst" van de EVC-1958, die daarmee 7 zetels verwierf.

De communistische vakbeweging als geheel bezet nu 8 van de 25 zetels. (Bij de eerste verkiezingen voor een ondernemingsraad in 1957 kreeg de ongedeelde EVC, wat de groep werklieden betreft, 47% van de uitgebrachte stemmen. Dit percentage is thans 40½% (+ 35½% EVC-1958 en + 5% "oude" EVC).

De uitslagen van de verkiezingen bij de Hoogovens te Velsen en van de NDSM in de hoofdstad duiden er op dat het proces van afbrokkeling van de invloed der communistische vakbeweging op de arbeiders in het bedrijfsleven niet tot stilstand is gekomen (ofschoon de aanhang onder de arbeiders bij de NDSM nog steeds aanzienlijk is).

Niettemin blijft de EVC-1958 koppig roeien met de riemen die ze heeft en gaat ze onvervaard door met het propageren van "eenheid in de bedrijven" tussen NVV-ers en eigen leden.

Pamflettenstrijd.

Begin mei verspreidde de EVC-1958 een pamflet waarin o.m. werd opgeroepen tot strijd voor een "algemene loonronde" zonder aanduiding van de gewenste omvang. Later in de afgelopen maand - na het op 9 mei door het NVV gehouden congres - kwam de EVC-1958 opnieuw met een pamflet, waarin het oordeel van het NVV-congres werd overgenomen en de eis van een "algemene loonronde" werd gepreciseerd tot 4% loonsverhoging per 1 juni 1959. De EVC-1958 voegde er echter de opmerking aan toe, dat ter verwerkelijking van die eis actie-comité's in de bedrijven moeten worden gevormd. (Paul de Groot betoogde op 27 mei in de Tweede Kamer dat de CPN de eis van het NVV inzake 4% loonsverhoging ondersteunt, hetgeen volgens hem niet inhoudt dat de CPN met dat percentage tevreden is).

De laatste tijd heeft de leiding van de EVC-1958 - parallel aan de uitspraken van het partijbestuur der CPN - meermalen de voordelen van een organisatorische eenheid tussen NVV en EVC-1958 aan de leden voorgehouden. De "oude" EVC heeft deze "liefdesverklaring" aan het NVV in een pamflet harerzijds aangegrepen voor het lanceren van een hernieuwde aanval op haar rivaal. Ze vraagt daarin waarom de EVC-1958 feitelijk is opgericht als haar leden toch naar het NVV moeten worden overgeheveld. Het antwoord luidt, volgens de "oude" EVC, dat Paul de Groot de eenheidsvakbeweging doelbewust het leven onmogelijk wil maken.

Ook in enkele bonafide dagbladen zijn de laatste tijd bespiegelingen over een aanstaande "liquidatie" van de EVC-1958 verschenen. Toch is de communistische vakbeweging geenszins van plan zelfmoord te plegen. De EVC-1958 zal alleen worden opgeheven als de communistische vakbeweging in haar geheel er beter van wordt, d.w.z. indien zij haar invloedssfeer kan vergroten door in het NVV op te gaan. Zolang dit streven niet voor verwerkelijking vatbaar is, zal de EVC-1958 - ondanks allerlei tegenstrijdige en vaak op bluff berustende uitspraken - binnen de communistische gelederen haar eigen bestaan voortzetten en haar ledental trachten te vergroten. Daarbij blijft ze tezelfdertijd naar zwakke plekken in het NVV-front zoeken.

"Oude" EVC en Joegoslavië.

In het vorige M.O. werd medegedeeld dat B. Brandsen en H. Gortzak, verbondsbestuurders van de "oude" EVC, naar Belgrado waren gereisd ter bijwoning van het congres van de Joegoslavische vakbeweging. Zij kwamen op 9 mei in Nederland terug. Brandsen en Gortzak waren de enige Nederlandse gasten op het congres. De EVC-1958 had geen uitnodiging ontvangen. Gortzak heeft de gelegenheid gehad het congres gedurende tien minuten toe te spreken. Hij heeft de grote verdeeldheid in de Nederlandse vakbeweging en de recente scheuring in de EVC behandeld, evenwel zonder daarbij de CPN te noemen. Een voortbouwen aan de wederzijdse relaties leek hem mogelijk en nuttig. Joegoslavische verbondsbestuurders, met wie de beide EVC-ers in contact traden, bleken op de hoogte te wezen van de tegenstellingen tussen EVC en EVC-1958. Zij lieten doorschemeren op de hand van de "oude" EVC te zijn. Zij verzochten Brandsen en Gortzak delegaties van arbeiders naar Joegoslavië te zenden.

Naar het oordeel van Brandsen waren er onder de gasten uit de USSR en de satellietlanden, die het congres te Belgrado hebben bijgewoond, geen personen die in WVV-kringen bekendheid genieten. Het secretariaat van het Wereldvakverbond had zich slechts door een tolk laten vertegenwoordigen.

De delegatie van de door de communisten overheerste CGT uit Frankrijk had zich niet bereid getoond met de twee EVC-ers een gesprek aan te knopen. Ook de vertegenwoordigers uit de DDR hadden zich weinig toeschietelijk betoond. Brandsen meende uit hun uitlatingen te moeten opmaken dat het WVV zijn houding tegenover het

uittreden van de "oude" EVC nog niet definitief heeft bepaald. Tot dusverre heeft het WVV-secretariaat hierover althans niets wereldkundig gemaakt.

Uit officiële publicaties blijkt dat het congres van de Joegoslavische vakbeweging werd bijgewoond door niet minder dan 32 delegaties van buitenlandse vakverenigingen, afkomstig uit West- en Oost-Europa, Azië, (o.a. de Volksrepubliek China) en Afrika.

De meeste buitenlandse gedelegeerden brachten in hun korte toespraken hulde aan het streven der Zuidslaven hun socialistische maatschappij naar eigen inzichten en vrij van buitenlandse beïnvloeding op te bouwen. De representanten van het oostelijk blok namen te dien aanzien uiteraard de nodige reserve in acht en verzuimden niet te wijzen op de essentiële verschillen van zienswijze, die de Zuidslaven van de (orthodoxe) communistische opvattingen gescheiden houden.

De sociaal-economische situatie waarin het congres van de Joegoslavische vakbeweging is gehouden, kan in het kort als volgt worden weergegeven.

Afkerig van de staatsalmacht der stalinistische bureaucratie hadden de Zuidslavische communisten destijds besloten de decentralisatie van hun economische organisatie ter hand te nemen. De fabrieken en bedrijven werden in eerste instantie onder de leiding van de arbeidersraden geplaatst. Dit stelsel heeft echter in verschillende gevallen een efficiënte bedrijfsvoering verhinderd. Geleidelijk brak het inzicht door dat de arbeidersraden zelf aan een straffere controle dienden te worden onderworpen. De centrale regering (Belgrado) heeft thans de vakbonden met die controle belast. Zij moeten verspilling van kapitaal en energie tegengaan en het evenwicht tussen lonen en prijzen bewaren of waar nodig herstellen. Tevens hebben zij een taak bij de organisatie van sociale diensten, het toezicht op de volksgezondheid en de oplossing van het huisvestingsprobleem.

Hierbij dient te worden aangetekend dat de tendens van het toekennen van grotere bevoegdheden aan de vakbeweging, zich ook heeft afgetekend op het maart jl. in Moskou gehouden 12e congres van de Sowjet-Russische vakverbonden. De uitvoering van het op het 21e partijcongres aanvaarde 7-jarenplan is tot op grote hoogte in handen van de vakbonden gelegd. Als taken van de vakverenigingen werden

daarbij o.m. gesteld:

- het verlagen van de productie-kosten in 7 jaar met 11%;
- het opheffen van de woningnood binnen 7 jaar; en
- het oprichten van brigades voor de handhaving van de orde (een politieke taak).

De internationaal-politieke rol van het WVV.

Daartoe uitgenodigd door het WVV-secretariaat in Praag zond de EVC-1958 een delegatie van drie man naar de "Europese vakbewegings-conferentie", die van 8-10 mei te Görlitz aan de Neisse heeft plaatsgevonden. In de convocatie-brief deelde het WVV-secretariaat mede, voor wat Nederland betreft, alleen de EVC-1958 te hebben aangeschreven. Het WVV zou alle kosten voor zijn rekening nemen.

De Joegoslavische centrale van vakbonden had de uitnodiging niet geaccepteerd.

De bijeenkomst te Görlitz propageerde de sluiting van een vredesverdrag met Duitsland (op basis van de Sowjet-Russische voorstellen), een verbod van atoomwapens en de noodzaak van een topconferentie van staatshoofden in de zomer van 1959.

Op de sluitingsdag koos de conferentie een delegatie, die een memorandum aan de op 11 mei begonnen conferentie van ministers van buitenlandse zaken zou gaan aanbieden. Van deze acht man sterke delegatie, met de algemeen secretaris van het WVV aan het hoofd, maakte resp. een vertegenwoordiger van de USSR, de DDR, Polen, Tsjechoslowakije alsmede van de Franse en Italiaanse communistische vakbeweging deel uit.

Het bedoelde memorandum werd op 14 mei door de plaatsvervangend secretaris van de Geneefse conferentie in ontvangst genomen.

HOOFDSTUK III - OVERIGE GROEPERINGEN.

Actie tegen kernbewapening.

De AAA in internationaal verband.

Medio januari werd in Londen op uitnodiging van Lord Bertrand Russell een Europese conferentie tegen atoombewapening gehouden, waaraan door _____ namens de Stichting Anti Atoombom Actie (AAA) werd deelgenomen. Hier werd besloten tot de oprichting van een "Europees Comité tegen Atoombewapening". Dit comité - bestaande uit niet-communistische personen afkomstig uit een aantal West-Europese landen - zou bedoeld zijn als een soort tegenhanger van de communistische Wereldvrede Raad.

Het verkreeg inmiddels de naam "Europese Federatie tegen Atoombewapening", vergaderde voor het eerst op 4 en 5 april jl. te München en zal in juni 1959 aldaar wederom bijeenkomen (de federatie heeft kantoren in Londen en München).

beheert de geldmiddelen van de federatie, in verband waarmede een bankrekening bij een instelling te Amsterdam werd geopend. Als voorzitter fungeert de West-Duitse schrijver

. Vice-voorzitter is _____, kanunnik van de Anglicaanse St. Pauls Cathedral in Londen.

In haar bijeenkomst te München besloot de federatie o.m. aan de regeringen van Engeland, de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten brieven te richten, waarin wordt aanbevolen van verdere proefexplosies af te zien. Verder werd de mogelijkheid besproken om, door het mobiliseren van de openbare mening de regeringen van de verschillende landen er toe te brengen zich tot het neutrale Zwitserland te wenden. Onder meer is hiervan de bedoeling de Zwitserse regering een vergadering bijeen te laten roepen van de bij de "Internationale Rode Kruis Conventie" aangesloten landen, teneinde te komen tot het door deze conventie uitvaardigen van een verbod tot het gebruik van kernwapenen. Men is nl. van mening dat een dergelijke stap zeer doeltreffend kan zijn, aangezien het verleden heeft geleerd dat door de Rode Kruis Conventie uitgevaardigde verbodsbepalingen steeds vrijwel algemeen gerespecteerd zijn.

Voorts wordt de noodzakelijkheid bepleit van een toenemende culturele uitwisseling tussen alle landen.

Begin 1959 was op de Londense bijeenkomst het voorstel gedaan in het najaar een wereldconferentie tegen atoomwapens te houden, ditmaal in West-Europa als een meer centraal gelegen ontmoetingsplaats dan Japan. De vier voorgaande conferenties vonden nl. te Tokio plaats.

Enkele Nederlandse bladen meldden in januari jl., dat Den Haag, met het Vredespaleis, als conferentie-oord zou hebben voorgesteld, doch tot dusver is dienaangaande niets naders bekend geworden. Voor een nieuwe wereldconferentie zouden, volgens de aanvankelijk gedane suggesties, eventueel ook vertegenwoordigers uit Oost-Europese landen, dus communisten, kunnen worden uitgenodigd.

De Stichting AAA, die een breed overleg terzake in beginsel steunt, wil nochtans in de eerste plaats in Nederland een overkoepelend orgaan zijn van alle niet-communistische bestrijders van kernbewapening. Met name zou haar voorzitter, voornoemd, zich de medewerking uit rooms-katholieke en protestants-christelijke kringen willen verzekeren.

Ten dele lijkt hij hierin reeds geslaagd, want Mej. , de oud-voorzitster van de VPRO, de predikant , alsmede Mgr. en pater hebben thans zitting in het onlangs gevormde landelijk aanbevelingscomité van de Stichting AAA.

Neo-nazisme in Nederland.

Publicatie van "Het Nederlands Archief der Conservatieve Revolutie".

"Het Nederlands Archief der Conservatieve Revolutie", voor het eerst verschenen in mei 1957, is het enige nog in Nederland uitkomende blad, waarin van een uitgesproken nationaal-socialistische gezindheid wordt blijk gegeven. Zoals bekend is het de voortzetting van "Het Sociaal Weekblad". Ook van dit "Archief" draagt Paul van Tienen de redactionele verantwoordelijkheid.

De doelstelling luidt: het verzamelen van documentatie betreffende het streven naar nationale restauratie en de reactie daartegen. Tot nu toe verschenen daarin o.a.: "Mussert's verantwoording", opgesteld door de gewezen NSB-leider tijdens zijn detentie en later naar buiten gesmokkeld, een geschrift waarin deze zijn beleid trachtte te rechtvaardigen.

De jongste publicatie van het "Archief", aangeduid als brochure nr. 107, is getiteld: "Vrijheid en politieke ideologie". De auteur, die zich niet bekend maakt, poneert hierin dat het nationaal-socialisme wordt voorgesteld als vijand van vrede en vrijheid. Zijns inziens ten onrechte wordt het aldus over één kam geschoren met het communisme. De schrijver laat wederom de bekende leus horen, dat het doel van de nationaal-socialistische ideologie juist was om "de vrijheid van ons voortbestaan zelf als gemeenschap van Europese volkeren" te verzekeren "tegenover de grootste uitdaging in de geschiedenis, nl. het Aziatisch-Russische bolsjewisme". Hij stelt vervolgens, dat de politieke ideologie van vrijheid en gelijkheid, een geesteskind van de Franse revolutie, niet het karakter heeft van een eeuwige en universele waarheid, doch evenals elke andere vrijheidsideologie gebonden is aan een historische situatie en derhalve het kenmerk draagt van betrekkelijkheid. Het verheffen van deze vrijheidsideologie tot een abstract en verstard dogma zal z.i. een wapen worden voor de Aziatische en Afrikaanse volkeren in hun strijd om van het Westen onafhankelijk te worden en tot steun van hun tegen het Westen gerichte nationale strevingen.

Het Westen schiet te kort in de vorming van een afweerfront tegen het Aziatisch-Russische bolsjewisme. Daarvoor, aldus wordt verder in de brochure betoogd, is nodig een nieuwe politieke ideologie, die de Europese mensheid immuun maakt voor de infectie van het wereldbolsjewisme en die al haar energieën samenbundelt tot één maximale krachtsinspanning in een hecht en onwrikbaar, daadwerkelijk afweerfront. Van een zodanige ideologie zal de kans op het voortbestaan van "Europa" afhankelijk zijn.

Gegeven de "politieke kleur" van het "Nederlands Archief", behoeft het geen verwondering te wekken dat de schrijver staande houdt, dat het alleen fascisme en nationaal-socialisme zijn geweest, die zich van deze "Europese opgave" rekenschap hebben gegeven en daaruit de noodzakelijke consequenties hebben getrokken, en dan het nationaal-socialisme nog meer dan het fascisme. Wat wel zou kunnen verbazen is dat in Nederland nog in 1959 openlijk gepoogd wordt dit nationaal-socialisme te rechtvaardigen en te verheerlijken, waarbij met instemming gewag wordt gemaakt van de "bloed en bodem"-theorie. De achtergrond hiervan is zeker een fanatieke mentaliteit.

Alsof dit nog niet genoeg is, wordt in dezelfde beschouwing een scherpe aanval gedaan op de voormalige Westelijke Geallieerden. Onder aanhaling van een in 1955 in Buenos Aires verschenen nazi-uitgave (Adolf Hitler - Sein Kampf gegen die Minusseele) stelt de auteur dat zij, die zich in hun verblindingsverbonden met het werelddolboljisme om Adolf Hitler te vernietigen, "in hem uitgerekend de man kruisigden, die als enige een even uniek, namelijk natuurlijk, ideologisch recept tegen de internationalistische-communistische ideologie gevonden had". (Het hier onderstreepte is in het blad gecursiveerd).

Hetgeen de westerse bestrijders van het nationaal-socialisme en meer in het bijzonder Roosevelt en Churchill - betiteld als de leiders van de daartegen gehouden kruistocht en als doodgravers van Europa - daartegenover hebben gesteld, is, zo wordt gezegd, een ijdele hoop gebleken.

Hierbij wordt gedoeld op de in het Atlantisch Charter voorkomende passage, waarin de hoop wordt uitgesproken na de definitieve vernietiging van de nazi-tyrannie een vrede te vestigen, die alle naties in staat zal stellen in veiligheid binnen hun eigen grenzen te leven en die zal waarborgen dat ieder mens in de wereld zijn eigen leven zal kunnen leiden, bevrijd van vrees en nood.

Immers, zo luidt de conclusie in het "Nederlands Archief", nimmer is de veiligheid van de Europese en andere naties meer bedreigd dan nadat door het wegvallen van het nationaal-socialistische afweersfront de weg naar het oude Europa voor het Aziatisch-Russisch bolsjewisme was vrijgemaakt.

HOOFDSTUK IV - VREEMDELINGEN.

In dit hoofdstuk is opnieuw aandacht besteed aan politieke aspiraties van in Nederland verblijf houdende vreemdelingen, voorzover deze in groepsverband dan wel individueel activiteit ontplooiën. Nogmaals wordt hierbij opgemerkt, dat de observatie dezerzijds zich in dit geval niet uitsluitend beperkt tot het optreden van extremistische elementen. In aansluiting op het in M.O. 2 en 3/1959 vermelde, zal ditmaal iets worden verteld over de na-oorlogse situatie van hen, die uit Hongarije naar ons land zijn uitgeweken.

Hongarije na 1945.

De in Hongarije ontstane verwarring als gevolg van oorlogsgeweld, Duitse en Sowjet-Russische bezetting, heeft duizenden Hongaren in ballingschap gedreven. Onder de uitgewekenen waren verscheidene politici, oud-diplomaten en gewezen officieren, die in den vreemde nieuwe mogelijkheden trachtten te scheppen om de strijd tegen het communisme voort te zetten. De belangen van de gevluchte elementen liepen welhaast vanzelfsprekend ver uiteen. De nazistisch georiënteerden wisten bij de Duitse nederlaag, dat in het na-oorlogse Hongarije voor hen geen plaats meer zou zijn. De democratische figuren geraakten door de steeds toenemende communistische druk eerst in de op 1945 volgende jaren meer en meer in de knel.

Het Hongaarse patriotisme vond een bepaald steunpunt in de te New York opgerichte "Hongaarse Nationale Raad". Daarin waren de voornaamste politieke stromingen van het prae-communistische Hongarije vertegenwoordigd t.w. de rooms-katholieke aanhangers van de voormalige Christelijke Volksbeweging, de behoudensgezinde Partij van de kleine agrariërs, de vrij progressieve Boerenvolkspartij, de Onafhankelijkheidspartij en de Hongaarse Sociaal-Democratische Partij. Onder de gewezen volksvertegenwoordigers rezen in deze raad gaandeweg grote tegenstellingen. De onenigheid werd nog geaccentueerd door groeperingen, die geen aansluiting bij de "Hungarian National Council" wensten, zoals bijvoorbeeld een links-socialistische groep met aanhang in Europa.

Nochtans kwam men - na 1948 - tot de vorming van een Hongaarse regering in ballingschap en het oprichten van oud-strijdersverenigin-

gen. In laatstgenoemde organisaties speelden voor een niet onbelangrijk deel ook oud-militairen een rol, die voorheen het autoritaire Horthy-regime hadden gediend.

Rapporten aan Boedapest.

Eerst de in 1948 aan de macht gekomen communistische Hongaarse Volksdemocratie ging meer aandacht besteden aan de buiten de grenzen wonende landgenoten, naar ook in Nederland kon worden geconstateerd. Het Hongaarse Gezantschap te 's-Gravenhage verzamelde inlichtingen over de Hongaren en hun organisaties in Nederland en rapporteerde daarover aan de toenmalige communistische minister van buitenlandse zaken, de kort daarna in ongenade gevallen en terechtgestelde Laszlo Rajk.

Bijzondere aandacht werd daarbij besteed aan de instelling t.o.v. het nieuwe regiem. Karakteristieken als "betrokkene is legitimist" (voorzitter van de Habsburgers op de Hongaarse troon), "is nazi" of "toont begrip voor de nieuwe politieke situatie" deden opgeld.

Voordien was de Hongaarse Vertegenwoordiging in Den Haag niet opvallend actief geweest en haar voornaamste bemoeienis leek de behandeling van paspoortangelegenheden te gelden en het zo nu en dan bezoeken van de in Limburg werkzame Hongaren (voor het onderhouden van contact met hun vereniging "Sint Barbara").

Vóór de revolutie van november 1956 in Hongarije waren naar verhouding maar weinige in Nederland verblijvende Hongaren in verenigingen of clubs georganiseerd. Enerzijds werd dit veroorzaakt door hun spreiding over het land, anderzijds doordat zij - kenmerk van elk emigrantenmilieu - onderling verdeeld waren door allerlei meningsverschillen. In de loop der jaren veranderde deze situatie. De Hongaarse politieke constellatie bracht een verdere uittocht van verdrukte groepen en individuen teweeg, die zich, zij het ook pas na geruime tijd, aansloten bij de organisaties van de Hongaren in ballingschap.

De communistische autoriteiten in Boedapest hadden tussen 1948 en het fatale jaar 1956 pogingen aangewend om de band met de emigranten nauwer aan te halen en hen bijvoorbeeld door het verlenen van amnestie, naar het vaderland terug te lokken. De volksdemocratische overheid huldigde blijkbaar het standpunt, dat er in het algemeen geen politieke beletselen voor repatriëring behoeften te zijn voor hen,

die vóór 1948 - het jaar van het overnemen van de macht door de communisten - het land hadden verlaten. Veel succes leverde deze actie niet op.

Repercussies in Nederland.

Naarmate het communisme zwaarder op de Hongaarse samenleving ging drukken, toonde de emigratie zich in toenemende mate afkerig van het verder onderhouden van officiële verbindingen. Dit kwam ook tot uiting in Hongaarse kringen hier te lande. Reeds in 1949 gaf de geestelijk adviseur van de vorengenoemde vereniging "Sint Barbara" in Limburg de raad alle contact met de Hongaarse Legatie te 's-Gravenhage te verbreken. Aldra bleek het gezantschap volkomen geïsoleerd t.a.v. de emigrantenverenigingen, waarop het generlei openlijke invloed meer kon uitoefenen. Sindsdien werd daarom gepoogd persoonlijke relaties aan te knopen. Onmiskenbaar werd de Hongaarse diplomatieke vertegenwoordiging in Den Haag bij voortduring ingelicht over de gang van zaken in de desbetreffende verenigingen.

Povere resultaten.

Officieel bleef de Legatie tot 1956 een doorgaans gereserveerde, nu en dan tegemoetkomende houding aannemen. Zo werd in 1950 getracht in Nederland een zogenaamde neutrale Vereniging "Nederland-Hongarije" te stichten naar het voorbeeld van de bestaande (communistiche) Vereniging "Nederland-USSR". Aan deze vriendschapsvereniging was slechts een kort bestaan beschoren wegens gebrek aan belangstelling. De vorming van een "Hongaarse Kring" in Den Haag liep eveneens op een mislukking uit. Op 13 maart 1956 werd onder auspiciën van de Hongaarse Legatie en met steun van Nederlandse communisten in Amsterdam een "Comité Nederland-Hongarije" opgericht, waarin

als voorzitter-secretaris optrad. Betrokkene is hoofdboekhouder van het CPN-dagblad "De Waarheid". De activiteit van het comité beperkte zich tot het organiseren van enkele filmavonden. Na de Hongaarse revolutie werd nog slechts een enkele maal iets van dit comité vernomen. Van enige aanhang onder de Hongaren in verenigingsverband is niets bekend.

De als "contra-revolutie" betitelde volksopstand van november 1956 kon uit prestige-overwegingen door Boedapest niet alleen worden toegeschreven aan de eigen tekortkomingen binnenslands. In de publicaties van de Hongaarse communistische autoriteiten is derhalve zeer uitvoerig - mede aan de hand van "getuigenverklaringen" - de zogenaamde overheersende rol van de in het Westen levende, tot felle activiteit tegen de Hongaarse Volksrepubliek gekomen emigrantengroepen afgeschilderd. Wapens en munitie werden, volgens die gekleurde voorstelling van zaken, in grote hoeveelheden gezonden. Een Hongaars Legioen organiseerde stormtroepen; vroegere hoge militairen en de adel brachten de emigranten ertoe de meest intensieve ondersteuning te geven en het geheel van "Hongaarse fascist en rechtsradicalen" werd geleid vanuit het emigrantencentrum München. Aldaar was "de door de Amerikanen beheerste radiozender Vrij Europa de buitenlandse militaire en politieke staf voor de contra-revolutie". Aldus deze reeks communistische beschuldigingen.

Waarschijnlijk heeft Boedapest sedert het neerslaan van de revolutie intense aandacht besteed aan de emigranten en hun organisaties, mede wat betreft hun vermeende samenwerking met buitenlandse inlichtingendiensten.

Te zijner tijd zal een opsomming worden gegeven van verschillende organisaties der Hongaren in Nederland, die een functie vervullen of hebben vervuld in het maatschappelijk verkeer van deze vreemdelingen binnen onze landsgrenzen.

Stakingsoverzicht over mei 1959

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging Vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>
Bouwbedrijf EBA te Amstelveen.	Loongeschil.	- - - - -	- - - - -
Bouwbedrijf Fa. P.Schoutens & Zn. te Rotterdam. (werkobject te Schiedam)	Eis tot verho- ging voorschot- tarief van 25% tot 30%.	- - - - -	Directie zal ver- langd tarief be- talen.
Matrassenfabriek Joh. Dröge NV, te Winschoten.	Te lang uitblij- ven van loons- verhoging.	NVV en KAB bemiddelden.	Directie zou in- formerend of vlgs. CAO loonsverhoging mogelijk is.

V
o
l
g
n
o

1.

2.

3.

V
o
l
g
n
o

Begin
in
vori-
ge
maand

De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand werkzaam is.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1.	13-4-1959	-----																												
		8 schilders																												
2.		===== beide dagen 1/2 uur 45 timmerlieden																												
3.	== van 15.00 - 17.00 uur 80																													

A G E N D A:

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
8-13 mei 1959	Buitengewone zitting WVR tgv. het 10-jarig bestaan.	Stockholm	WVR
24 mei 1959	Zangersfeest, Bond van Soc. Zang- en Muziekverenigingen.	Amsterdam	
1- 4 juni 1959	1e Intern. Conf. VVI-Handel (in oprichting)	Praag	WVV
14-19 juni 1959	32e congres CGT.	Ivry	CGT
15-19 juni 1959	3e Intern. Beroepsconf. VVI-Mijnen.	Katowice (Polen)	WVV
23 juni 1959	NVB-stertocht.	Haarlem	NVB
26 juli/4 aug. '59	7e Wereldjeugdfestival.	Wenen	WFDJ
10-18 aug. '59	Algemene Vergadering WFDJ.	Praag	WFDJ
20-24 aug. '59	2e Intern. Beroepsconf. VVI-Overheid.	Leipzig	WVV
* 30 augustus '59	Waarheidzomerfeest.	Amsterdam	CPN
* 27 en 28 sept. '59	6e Algemene Vergadering WFSW.	Warschau	WFSW
oktober '59	Raadsvergadering IDVF.	Praag	IDVF
24-28 okt. '59	3e Intern. Beroepsconf. VVI-Bouwvak.	Boedapest	WVV
eind 1959	Nationaal Festival voor vrede en vriendschap.	Amsterdam	ANJV

* * *

* = nieuw e.q. aangevuld.